

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsplannen en m.e.r.

Nieuwe aanpak voor m.e.r.

Kennissessie Commissie m.e.r., 18 september 2018

Programma

1. Welkom en kennismaking
2. Omgevingswet en m.e.r. door Annemarie Wagenmakers
3. Aan de slag met het omgevingsplan en m.e.r.
4. Conclusies, voorbeelden eigen praktijk en discussie

Afsluiting en borrel

Welkom en kennismaking

Doel van de middag:

- Kennismaken met de Omgevingswet en m.e.r.
- Delen van ervaringen uit de pilots
- Meerwaarde van m.e.r. bij Omgevingswet/omgevingsplannen

Wat zijn uw vragen?

Kennismaking, achtergrond en werk, ervaring Ow en m.e.r.

M.e.r. in de Omgevingswet

- Afgelopen decennia milieubegrip verruimd
- In gewijzigde M.e.r.-richtlijn expliciet aandacht voor mens en klimaat
- Omgevingswet: OER i.p.v. MER?
- Per saldo weinig aandacht voor m.e.r., wel voor vermindering onderzoekslasten

M.e.r. in Omgevingswet wettelijk kader

Afdeling 16.4 Omgevingswet en Hoofdstuk 11 Omgevingsbesluit:

- A. Plan-m.e.r.
- B. Plan-m.e.r.-beoordeling
- C. Project m.e.r.
- D. Project-m.e.r.-beoordeling

A. Plan-m.e.r.-plicht in Omgevingswet

- Plan/programma is kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings)-plichtige besluiten
of:
Als een Passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming
- Geen limitatieve lijst van plannen meer
- Uitspraak HvJ EU Vlaamse windmolens, HvJ EU 27 oktober 2016, C-290/15

A. Plan-m.e.r. in Omgevingswet

- Inspraak en kennisgeving voornemen komen niet terug, wel raadpleging instanties
- Advies Commissie blijft verplicht bij plan-MER

B. Plan-m.e.r.-beoordeling in Omgevingswet

- Nu nog in toelichting Besluit m.e.r., straks in de wet:
 1. Voor kleine gebieden op lokaal niveau of kleine wijzigingen, alleen plan-m.e.r. als aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn
Associazione Italia Nostra Onlus, HvJ EU 21 december 2016, C-444/15, ECLI:EU:C:2016:978
 2. Indien plan of programma kaderstellend is voor andere projecten (restcategorie)
- Motivering geen MER nodig in het besluit

C. Project m.e.r. in Omgevingswet

- C- en D-lijst zijn 'opgeschoond' en in elkaar geschoven
 - Drie kolommen in plaats van vier
- Procedure vergelijkbaar met huidige beperkte procedure
- MER moet redelijke alternatieven in beeld brengen, informatie uit eerdere MER'en kan gebruikt worden
- Verplichte evaluatie vervalt
Monitoringsvoorschriften kunnen in vergunningvoorwaarden worden opgenomen

D. Project-m.e.r.-beoordeling in Omgevingswet

- Onderscheid tussen vormvrije en formele m.e.r.-beoordeling vervalt
 - D-drempels vervallen
- Formele vereisten m.e.r.-beoordeling vervallen
 - Geen publicatie in Staatscourant

Crisis- en herstelwet

Vooruitlopend op Omgevingswet experimenteren met oa:

- Langere looptijd: 20 jaar i.p.v. 10 jaar
- Tijdelijk afwijken van normen
- Verbreding regels m.b.t. fysieke leefomgeving

Inhoud plan-MER in Omgevingswet

- Verlenging planhorizon van 10 jaar naar oneindig
- Integraal denken ipv sectoraal
- Flexibiliteit vs Zekerheid
- MER nog steeds maximale mogelijkheden

Inhoud plan-MER in Omgevingswet

- MER niet meer denken in functies, maar in proces van borgen kwaliteiten
- Maatwerk, onderzoek afstemmen op detailniveau van het plan
- Milieugebruiksruimte, bandbreedte
- Monitoring en evaluatie met maatregelen achter de hand

Pilots m.e.r. en omgevingswet

Omgevingsplannen

- De Binckhorst, Den Haag (afgerond)
- Haven-Stad, Amsterdam (afgerond, advies monitoring volgt nog)
- Buitengebied Boekel (afgerond)
- Kanaalzone Zeeuws-Vlaanderen, Terneuzen
- Buitengebied Rijssen-Holten
- Park 21, Haarlemmermeer
- Gebiedsontwikkeling Fokkemast en Regteheide, Goirle
- Buitengebied Boarnsterhim, Leeuwarden (start oktober)

Omgevingsvisies

- Omgevingsvisie provincie Noord Brabant (afgerond)
- Omgevingsvisie Katwijk (afgerond)
- Omgevingsvisie provincie Friesland

Opgave/experimenten pilots

- Planhorizon, 20 jaar, onder de Omgevingswet onbeperkt
- Flexibele inzet, niet denken in bestemmingen en concrete activiteiten, maar in kwaliteiten en omgevingswaarden
- Integratie van beleid, verbreding van thema's in het MER
- Detailniveau van het onderzoek
- Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Inleiding m.e.r en omgevingswet

<https://www.commissiemer.nl/themas/omgevingsplannen/publicaties>

Aan de slag met m.e.r. en het omgevingsplan

- Werken in groepjes van 3-4 personen
- Stappen uit het m.e.r.-proces:
 - Korte introductie
 - Zelf aan de slag
 - Reflectie
- Reflectie vanuit de groepjes en vanuit de pilots

Stappen in het m.e.r.-proces

1. Referentiesituatie, huidige situatie en autonome ontwikkeling
2. Alternatieven
3. Effectbeschrijving
4. Evaluatie m.e.r.

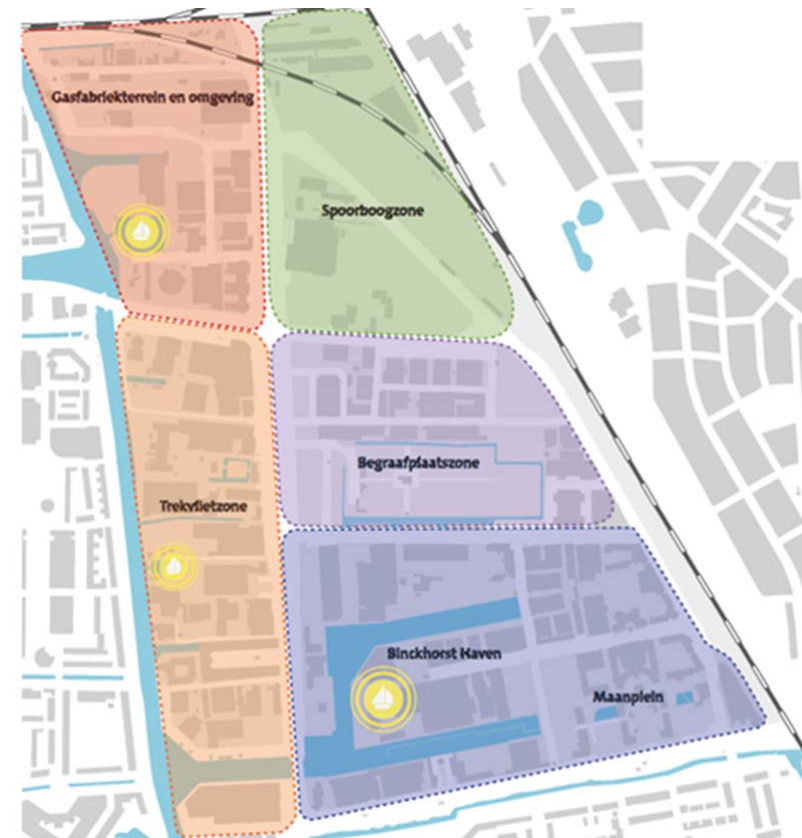
Uitwerken van een opzet en aanpak van het MER voor een omgevingsplan, met Binckhorst als voorbeeld.

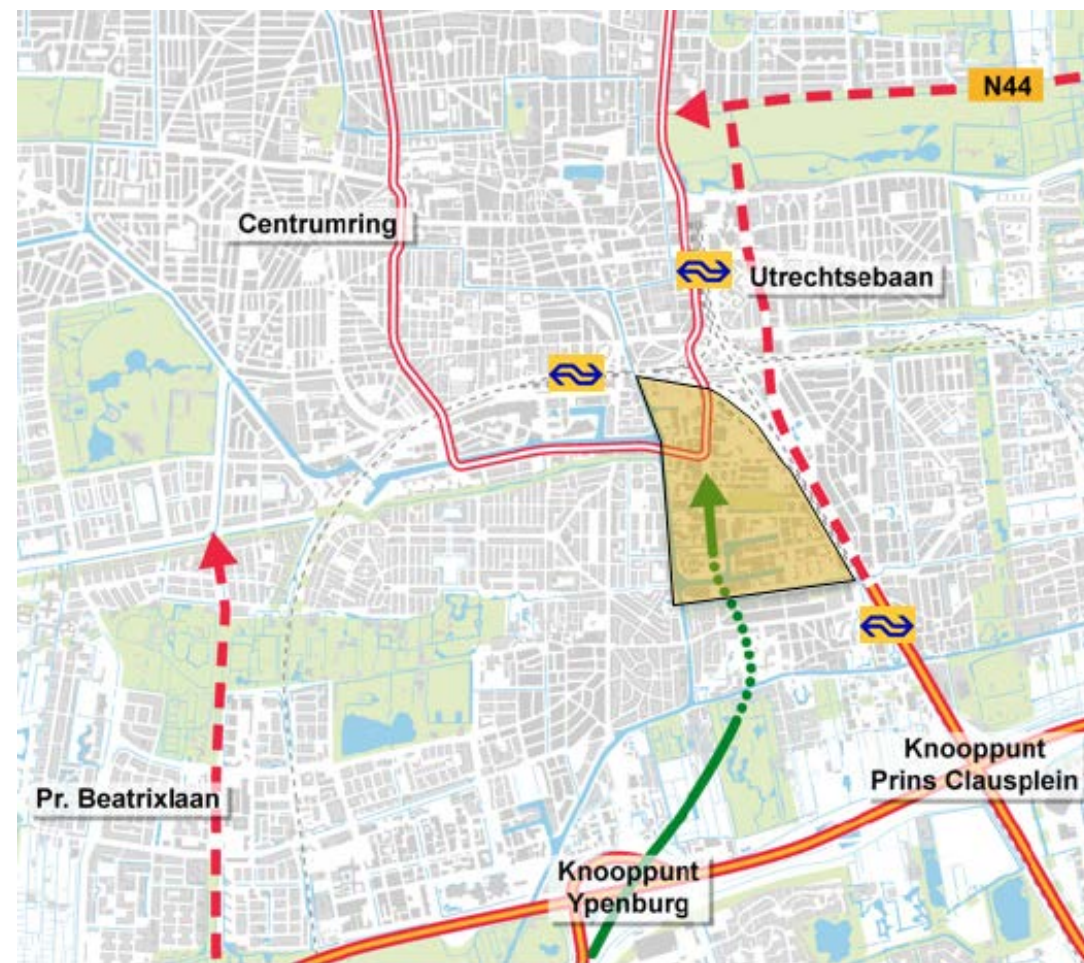
Casus Binckhorst

Opgave Binckhorst

- Huidig situatie industrieterrein
- Transformatie gemengd stedelijk gebied
- Wonen, werken en recreatie
- 5.000 woningen
- Globaal en flexibel plan
- Planhorizon 20 jaar

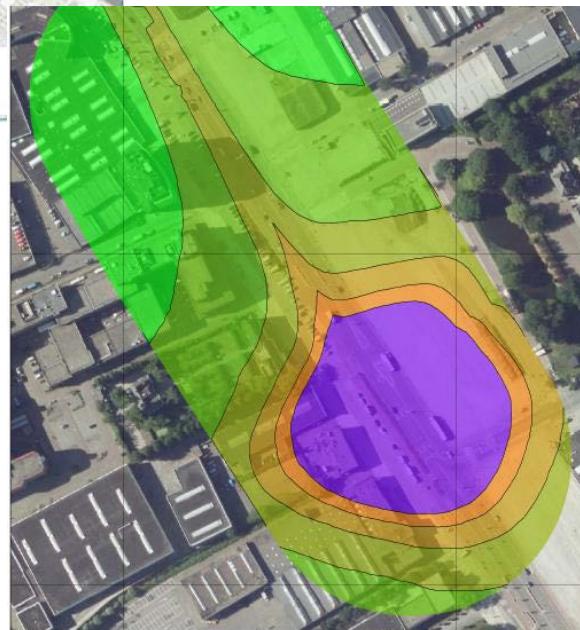
Binckhorst Den Haag

OER Binckhorst

Contouren geluid
bedrijven

Contouren luchtkwaliteit
tunnelmond

Opgave 5.000 woningen in
Binckhorst

Knelpunten geluid en lucht
Alternatieven:

- *Plankaart aanpassen*
- *Maatregelen treffen*
- **Borgen via planregels**
- Koppelen aan monitoring

Binckhorst, Den Haag

Lessen Omgevingseffectrapport (OER):

- Bestaand beleid vertaald in groot aantal gedetailleerde regels (beleidsregels) = politieke keuze
- Instrumenten zijn flexibel, aanpassen regels
- Meer nadruk op monitoring, wordt nu ook gedragen door de gemeente
- Advies Commissie helpt bij cultuuromslag binnen de gemeente
- Maar ook binnen de Commissie, anders omgaan met gebiedsontwikkeling en onzekerheden

Binckhorst actueel

Pas op de plaats voor
Binckhorst

Raad en projectontwikkelaars
vinden plannen te vaag

Ambtenaren en politiek
opnieuw aan tafel

▲ Luchtfoto Binckhorst Den Haag © RV

'Even pas op de plaats met plannen Binckhorst'

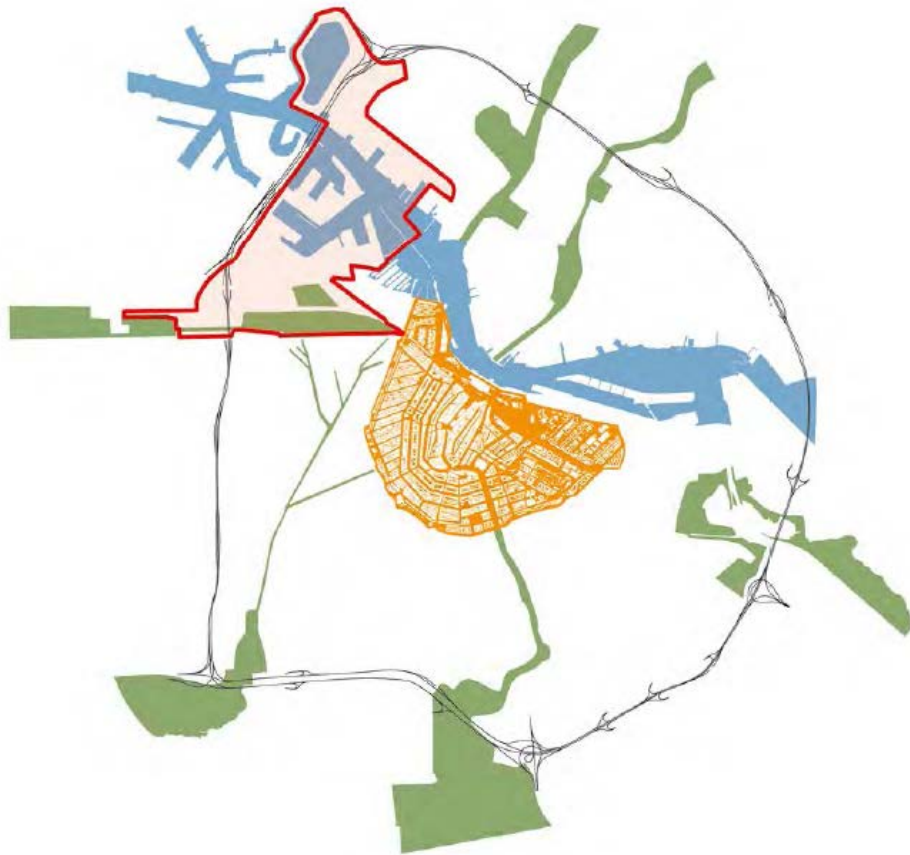
De Haagse politiek trapt op de rem. Voorlopig neemt ze nog geen beslissing over het omgevingsplan voor de Binckhorst, het (voormalige) industriegebied aan de rand van de stad. „Dit gaat allemaal veel te snel.”

Lex de Jonge 13-09-18, 07:04 Laatste update: 11:49

Zorgen zijn er volop over de toekomst van de Binckhorst. „Ik vrees dat de projectontwikkelaars veel te veel hun gang kunnen gaan. En dat er te weinig rekening wordt gehouden met de belangen van de toekomstige bewoners, met het groen, het openbaar vervoer en de betaalbare en middeldure woningen”, zegt PvdA-fractie leider

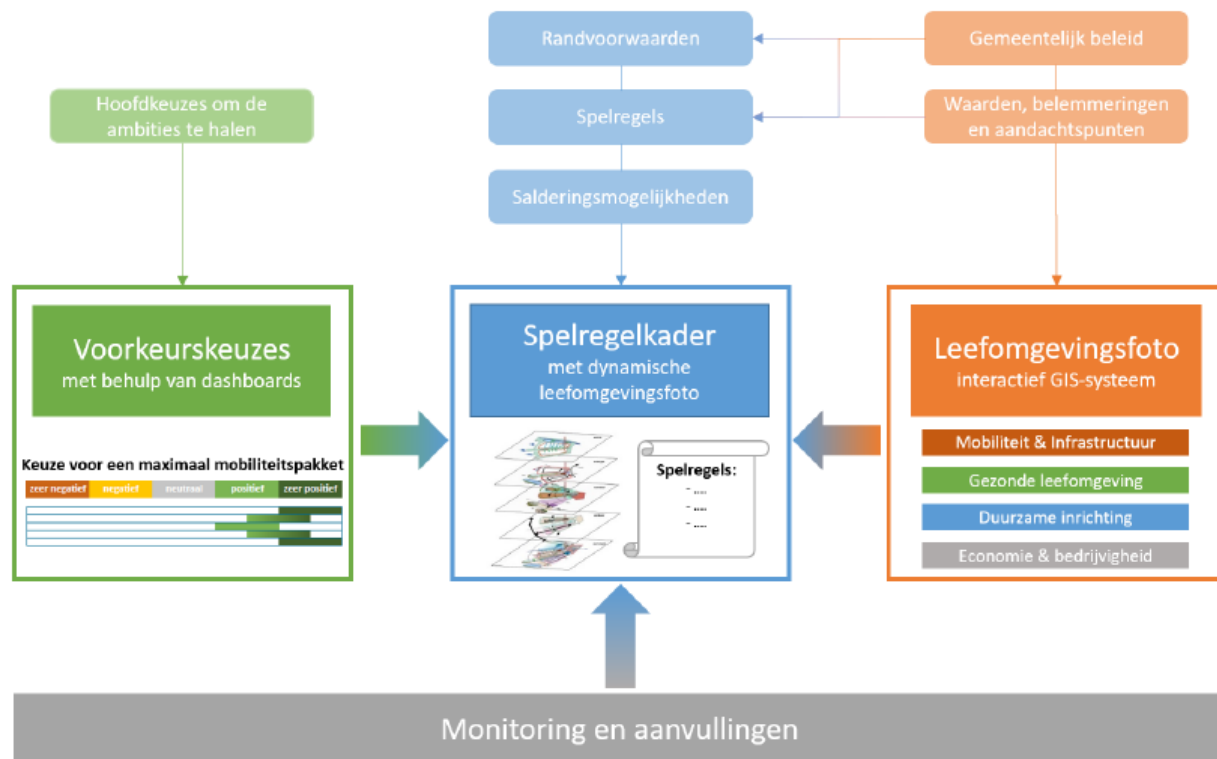
Amsterdam Haven-Stad

Opgave Haven-Stad

- Gebiedstransformatie
- Haven en industrie wordt wonen en werken
- Gefaseerde aanpak
- Hoge ambities
 - Mobiliteit
 - Duurzaamheid
 - Stedelijke kwaliteit
 - Economie

Amsterdam Haven-Stad

MER – Ontwikkelstrategie:

- Leefomgevingsfoto
- Voorkeurskeuzes
- Spelregelkader
- Dashboard
- Dynamisch monitoringssysteem

Amsterdam Haven-Stad

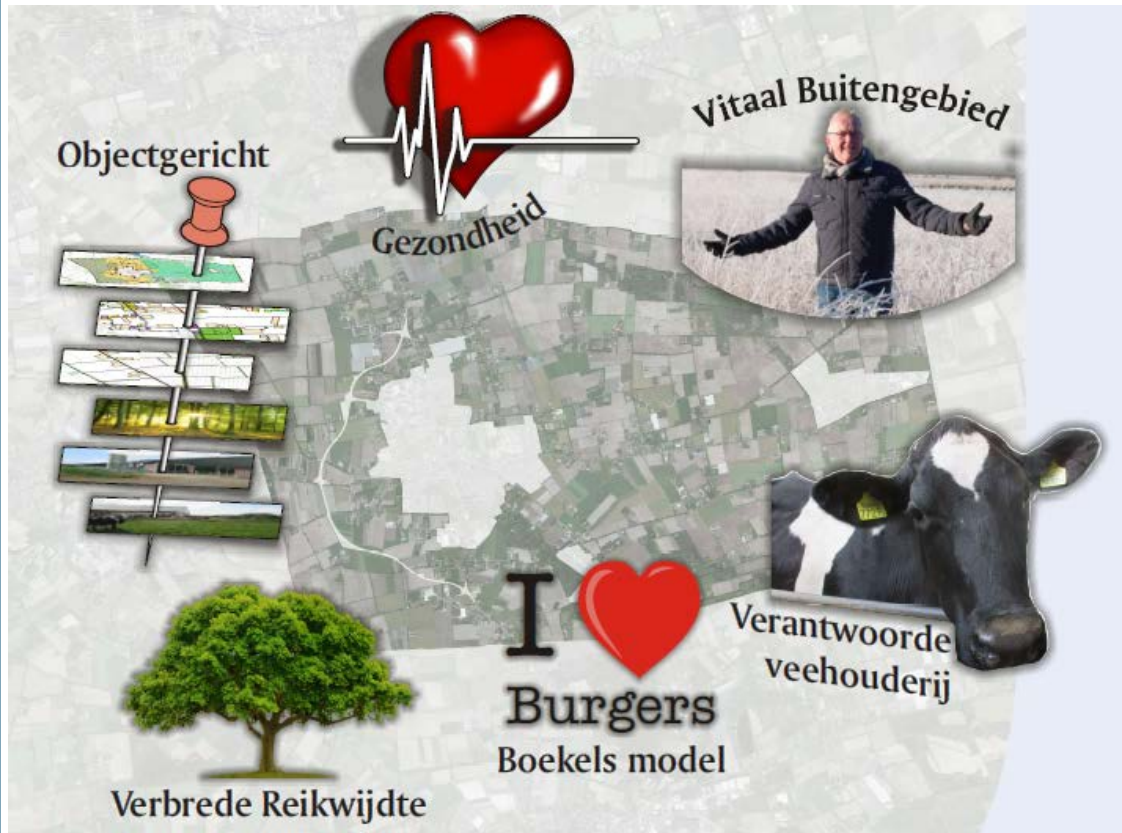
Hoofdkeuze 'Mobiliteitspakket'

Conclusies:

- Inzet verschillende instrumenten
- Bestuurlijke keuzes onderbouwd
- Monitoring volgt nog, met advies Commissie

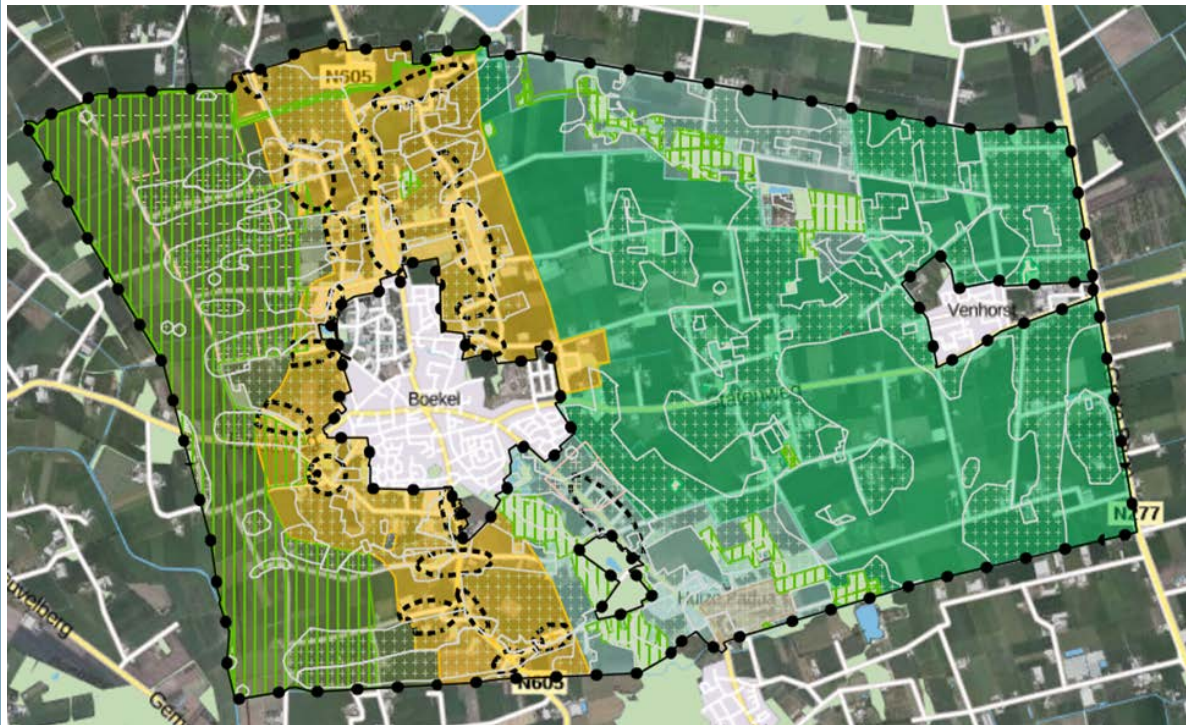
Buitengebied Boekel

Ambities Boekel

- Vitaal buitengebied
- Initiatieven eenvoudig en snel mogelijk maken
- Verantwoorde veehouderij
- Gezondheid

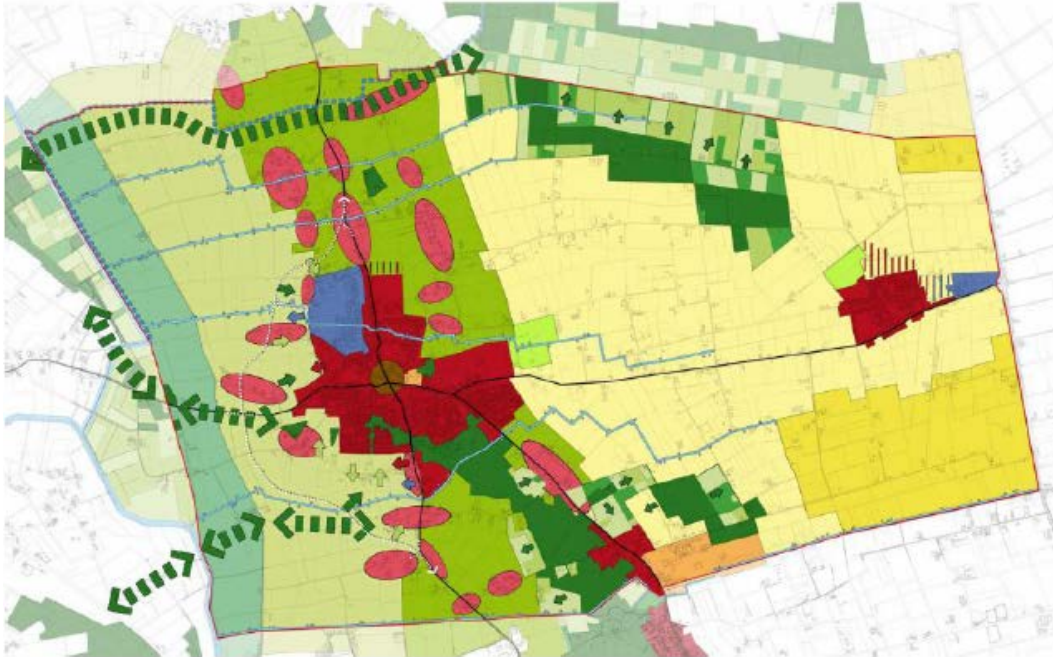
Buitengebied Boekel

Tussentijdse toets MER

- Traditioneel MER
- Groot gat met ambities en doelen
- Mate van sturing op kaders en streefwaarden en effecten daarvan niet bekeken
- Beoordelingskader 'plat'

Buitengebied Boekel

Toetsing MER

- TTS adviezen opgevolgd
- Invulling van ambities vitaal platteland en gezondheid
- Ingegaan op monitoring en evaluatie

Eerste conclusies en inzichten

- Planhorizon en tussenreferentie 10 jaar
- Verbreden scope van het MER met integrale thema's
- Ambities vertalen in concrete doelstellingen en keuzes
- **Nieuwe werkwijze m.e.r.:**
 - foto van de leefomgeving
 - sturingsfilosofie, uitnodigingsplanologie en beleidsregels;
 - milieugebruiksruimte en 'van buiten naar binnen'
 - monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Uitdagingen m.e.r.

Aansluiten op nieuwe werkwijze

Flexibele inzet m.e.r.-instrument

Verbreden milieubegrip

Werkwijze Commissie

Opgaven en experimenten pilots

- Planhorizon
- Flexibiliteit
- Integraliteit
- Detailniveau
- Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Integraal werken

Integrale ambities en doelstellingen
Aanbrengen van focus
Van MER naar OER

MER helpt door:

- kansen en risico's in beeld te brengen
- uitwerken integraal beoordelingskader

Flexibiliteit

Globale en flexibele plannen

Omgevingswaarden, ambities en doelstellingen

Planhorizon

Beschrijving effecten:

- Van 'buiten naar binnen'
- Detailniveau
- Doorschuiven van (detail-)onderzoek

Werkwijze alternatieven

Vertaal doelen en ambities in alternatieven

Niet alleen ruimtelijke keuzes, maar ook beleidsopties, sturingsfilosofie, fasering en verdelingsvraagstukken kunnen worden vertaald in alternatieven

Maak effecten van alternatieven en keuzes inzichtelijk

Monitoring en evaluatie

Onlosmakelijk verbonden met de Omgevingswet en nieuwe werkwijze

MER kan helpen opzetten monitoring

- Referentie en nul-meting
- Vertalen ambities in indicatoren
- Bepalen prioriteiten
- Onderzoeken maatregelen achter de hand

Conclusies

- Breng focus aan
- Concretiseer ambities en doelen
- Nieuwe werkwijze met alternatieven
- Detailniveau effectbeschrijving
- Monitoring en evaluatie onlosmakelijk verbonden met nieuwe werkwijze

Eenvoudig beter?

Beter? Ja, denken wij

Eenvoudig? We weten het nog niet

En we zijn er nog niet en
blijven experimenteren!

Neem bestuurders ook mee in de nieuwe ontwikkelingen

